

kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF)

Sammanfattning

Länsstyrelsen välkomnar Miljömålsberedningens strategiförslag som ett steg mot att uppnå mål för biologisk mångfald och klimat. Beredningens förslag bidrar till att Sverige i viss utsträckning kan nå åtaganden inom EU och internationellt för biologisk mångfald, och bidra till LULUCF-åtagandena. Det finns behov av tydligare mål, konsekvensanalyser, stärkt kapacitet hos ansvariga myndigheter och en mer utvecklad strategi för bevarad biologisk mångfald.

Länsstyrelsen tillstyrker många av förslagen i betänkandet. Förslag som Länsstyrelsen bedömer kan genomföras utan ytterligare förbehåll är:

- Förslagen om indikatorer och preciseringar till miljökvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Levande skogar och Ett rikt odlingslandskap (kapitel 7)
- Förslag 6.1 och 6.2 om en riktad informations- och rådgivningsinsats respektive åtgärdssamordnare
- Förslag 8.1.1 om att Skogsstyrelsen får i uppdrag att genomföra och samordna rådgivning och information
- Förslag 10.1 om att SLU får i uppdrag att utveckla verktyg för att mäta effekter av exploatering på nettoupptaget av växthusgaser
- Förslagen i avsnitt 11 om ökat nettoupptag i träprodukter
- Förslag 12.2 om en förordning om statliga bidrag och ersättningar för åtgärder för att restaurera våtmarker inklusive återvätning av dränerad torvmark
- Förslag 12.3 om att inrätta ett nationellt återvätningsråd

- Förslag 12.4 om en översyn av regler för prövning av vattenverksamhet
- Förslag 12.4.2 om markavvattningsföretag vid återvätning
- Förslag 12.5 om utfasning av torvutvinning
- Förslag 12.6 om ändring av miljökvalitetsmålet Myllrande våtmarker
- Förslag 13.1.1 om prioriteringar i arbetet med att skydda natur
- Förslag 13.1.8 om att överenskommelsen mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket från 2010 bör rapporteras som övrig skyddsform (OECM)
- Förslag 13.1.10 om tydligt dokumenterade frivilliga avsättningar
- Förslag om etappmål (15.1.1 om skötsel och restaurering i skyddade områden, 16.1.1 om restaurering, 16.1.2 om vilda pollinatörer, samt 17.2.1 om grönplaner)
- Förslag 15.1.2 om medel för skötsel av natur inom formellt skyddade områden
- Förslag 15.1.4 om att uppdatera inaktuella skötselplaner och bevarandeplaner och ta fram det som saknas
- Förslag 15.1.7 om att statliga naturreservat och nationalparker ska bli mer tillgängliga för friluftslivet
- Förslag 16.1.3 om uppdrag till Naturvårdsverket att utveckla åtgärdsprogram för hotade arter och restaurering av naturtyper
- Förslag 16.1.7 om att stödmöjlighet för ökning av mängden landskapselement i odlingslandskapet ska införas i den strategiska planen i CAP
- Förslag 16.1.8 om att ta bort återbeskogningsplikten närmast jordbruksmark
- Förslag 17.2.3 om ett nytt system för inrapportering och sökning av områden med höga naturvärden

Länsstyrelsen bedömer att följande förslag pekar i en positiv riktning, men behöver modifieras eller utredas närmare

- Förslag 9.2.2 + 9.2.3 om miljöersättning för vallodling respektive mellangrödor
- Förslag 6.3 om utvidgning av aktörer för LONA-ersättning
- Förslag 10.2 om begränsning av när torvmark får tas i anspråk för exploatering
- Förslag 12.1.2 om ett nytt anslag för finansiering av restaurering och anläggande av våtmarker, inklusive återvätning av torvmarker
- Förslag 14.1.4 om ersättning vid skydd av urskog och gammal skog
- Förslag 16.1.6 En satsning på restaurering och hävd av ängs- och betesmarker

Följande förslag tillstyrks förutsatt att tillräckliga resurser tilldelas för dessa som för andra delar i myndigheternas arbete som har betydelse för att nå de mål som förslagen syftar till:

- Förslag 13.1.2 om två nya anslag för intrångsersättning
- Förslag 13.1.13 om att möjliggöra för fastighetsägare att frivilligt rapportera sina värdefulla områden som OECM och där länsstyrelserna ska ombesörja rapporteringen till Naturvårdsverket
- Förslag 16.1.5 om uppdrag till länsstyrelserna att genomföra och samordna rådgivning om naturrestaurering

Länsstyrelsen varken tillstyrker eller avstyrker följande förslag:

- Förslag 14.1.2 om kartläggning av urskog och gammal skog

Länsstyrelsen avstyrker följande förslag:

- Förslag 8.2.2 att Skogsstyrelsen under perioden 2026–2030 ska betala ersättning till markägare som gödslar sin skog
- 14.1.1 Förslag om att (endast) skydda urskogar enligt EU:s strategi för biologisk mångfald och gammal skog enligt Sveriges definition av förnybarhetsdirektivet.

Övergripande synpunkter

Vad krävs för att klara dessa åtaganden?

I Naturvårdsverkets senaste fördjupade utvärdering¹ lyfts klimat och biologisk mångfald som särskilt akuta insatsområden och den regionala miljömålsuppföljningen för Västernorrland² visar tydlig negativ status och utveckling för miljömålen Levande skogar, Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv, Ett rikt odlingslandskap. Beredningens arbete är ett viktigt steg för att öka takten i arbetet med att nå såväl regionala, som nationella och internationella mål för att bevara den biologiska mångfalden och motverka klimatförändringarna. Länsstyrelsen saknar dock mer utvecklade resonemang kring vad som behövs för bevarande av biologisk mångfald, det vill säga vad som krävs för att nå flera av miljömålen. Den analysen är av grundläggande vikt för att utröna vilka åtgärder som behöver vidtas.

Finansiering av förslagen

Det är viktigt att länsstyrelserna erhåller nödvändiga resurser för att kunna genomföra de insatser som beredningen föreslår: riktade informations- och rådgivningsinsatser för kolinlagring och biologisk mångfald, upprätta ett system för att markägare ska kunna rapportera värdefulla områden inom den egna fastigheten så att dessa inkluderas i Sveriges rapportering som OECM, liksom rådgivning om naturrestaurering. Länsstyrelsen vill understryka att det i dagsläget inte finns något finansiellt utrymme att skära i andra anslag för att finansiera ytterligare arbetsuppgifter. Länsstyrelsen vill även understryka betydelsen av kontinuitet i uppdrag och resurser.

Saknas förslag till åtgärder för miljöövervakning

Miljöövervakning är grundläggande för leverans av underlag för relevanta åtgärder för biologisk mångfald. Det är ett stort resursunderskott både nationellt och regionalt för miljöövervakningen i Sverige. Inte minst för att uppfylla kraven från restaureringsförordningen, finns ett stort behov av omgående, omfattande satsningar på miljöövervakning.

¹ [Insatser för miljön ger resultat, men klimat och biologisk mångfald behöver prioriteras - Sveriges miljömål](#)

² [Regional årlig uppföljning av miljömålen 2024 Västernorrlands län](#)

Skydd av skogar

Förslaget fokuserar på att skydda urskog och gammal skog (äldre än 180 år), vilket endast omfattar en del av naturskogen. Detta kan leda till att Sverige inte uppfyller målen i Kunming–Montreal-ramverket och EU:s strategi för biologisk mångfald, som kräver skydd av all naturskog till 2030. Fortsatt avverkning av naturskogar riskerar att försämra tillståndet för skogsnaturtyper som västlig taiga, vilket strider mot icke-försämringskravet i EU:s restaureringsförordning. Sverige riskerar därmed att inte nå de internationella målen om biologisk mångfald till 2030, liksom bland annat miljömålet Levande skogar.

Miljömålsberedningen föreslår att skyddsvärda skogar ska identifieras genom avverkningsanmälningar och samråd enligt 12 kap. 6 § Miljöbalken. Dock har Skogsstyrelsen begränsade resurser för detta arbete. Parallella förslag i skogsutredningen³ om att minska handläggningstider och förändra samrådsregler kan ytterligare försvåra identifieringen av skyddsvärda skogar. Länsstyrelsen ser en uppenbar risk att skyddsvärda skogar inte kommer att fångas upp om förslagen till förändring går igenom. Problemet är inte att myndigheterna inte känner till var skyddsvärda skogar finns utan resursbrist att betala intrångsersättning till markägare som vill skydda sina skogar.

OECM-områden

För att nå målet om 30 % skyddade områden föreslås inkludering av "andra effektiva områdesbaserade bevarandeåtgärder" (OECM). Länsstyrelsen påpekar att utan noggrann analys av vilka naturtyper och arter dessa områden bevarar, riskerar de att bli en sifferexercis snarare än ett verkligt skydd. Dessutom är det oklart vilket långsiktigt rättsligt skydd OECM-områden har.

Etappmålens utformning

De föreslagna etappmålen för skötsel och restaurering är i linje med Naturrestaureringsförordningen, men behöver kvantifieras, vara uppföljningsbara och kopplas till konkreta åtgärder. Konkreta etappmål inom miljömålssystemet är viktigt för ökad tydlighet och effektivt genomförande och uppföljning av åtgärdsarbetet.

Länsstyrelsens roll

³ SOU 2024:91 Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk

Betänkandet bygger på principen om frihet under ansvar för markägare, vilket innebär att föreslagna åtgärder är frivilliga men uppmuntras genom ekonomiska incitament och rådgivning. Åtgärder baserade på frivillighet förutsätter långsiktiga, kontinuerliga uppdrag och resurser som stöder helhetssyn, dialog och delaktighet. Som regionala samordnare har länsstyrelserna lång erfarenhet av att hantera komplexa frågor, synergier och målkonflikter. Utredningens förslag om särskilt stöd för samordningsinsatser är således värdefulla. Ett förstärkt arbete med tydligt utpekade resurser för redan framtagna regionala skogsprogram och handlingsplaner för grön infrastruktur och dess arbete utifrån ekologiskt funktionella landskap, skulle stärka länsstyrelsernas möjlighet att bidra till strategins genomförande.

6 Förslag om information och rådgivning

6.1 Förslag om riktad informations- och rådgivningsinsats

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget men anser att det inte är brist på information om behovet av att öka kolinlagringen och gynnsam biologisk mångfald. Information finns i olika sammanhang hos både kommuner, länsstyrelser, andra myndigheter och aktörer. Erfarenheten är att det saknas incitament till att genomföra åtgärderna i dagsläget. Miljömålsberedningens förslag om exempelvis markersättning kan delvis avhjälpa detta. Att genom rådgivning öka intresset för att använda sin mark till kolinlagring är nödvändigt om markägare frivilligt ska engagera sig i denna verksamhet och att en ekonomisk morot finns med är väsentligt.

6.2 Förslag om åtgärdssamordnare som komplement till informations- och rådgivningsinsatser

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. En åtgärdssamordnare har stor möjlighet att driva ett arbete framåt och blir en spindel i nätet för frågorna som berörs. Enligt miljömålsberedningens förslag ska denna tjänst kunna finansieras med medel från anslag 1:3 Åtgärder för värdefull natur. Länsstyrelsen anser att det inte får konkurrera med andra verksamheter i 1:3 anslaget. I kapitel 15 framgår det att miljömålsberedningen anser att 1:3 är underfinansierat för att exempelvis klara av den skötsel som våra skyddade områden behöver enligt beslut och skötselplan. Om tanken är att åtgärdssamordningen ska tas från samma pott blir det ännu viktigare att beloppet på anslaget i 1:3 ökar.

6.3 Förslag om utvidgning av aktörer som kan få ersättning med stöd av LONA

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att utöka stödet så att fler kan ansöka. Däremot kan Länsstyrelsen inte stödja miljömålsberedningens ändring av 1 § 7 i förordning (2003:59), som tar bort bidrag för att minska växthusgasutsläpp och främja biologisk mångfald. Anledningen är att LONA har varit relativt framgångsrikt projekt medan andra återvätningsanslag haft ett mycket mediokert resultat. Eftersom beredningen samtidigt planerar ökade informationsinsatser kring ökat nettoupptag av koldioxid och åtgärder för biologisk mångfald, blir det oklart hur LONA ska fungera om ändringen genomförs. I kapitel 12 förklarar beredningen att syftet med stödet till restaurering och anläggning av våtmarker ska tydliggöras, och att alla markägare ska kunna ansöka direkt utan mellanhänder. Länsstyrelsen anser att det ena inte behöver utesluta det andra – det bör fortfarande gå att söka LONA för våtmarksprojekt.

7. Förslag om indikatorer och preciseringar till Begränsad klimatpåverkan, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap

Länsstyrelsen tillstyrker Miljömålsberedningens förslag om ny precisering till miljö kvalitetsmålen Levande skogar och Ett rikt odlingslandskap (7.1), liksom ny indikator till miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan (7.2). Bra med ytterligare indikator för att följa upp klimatmålet. Viktigt med tillgängliga data för att kunna följa indikatorn under längre tid.

8. Förslag om hållbart brukande av skogsmark för kolinlagring och biologisk mångfald

Utredningen har fokus på naturvårdshänsyn på beståndsnivå i samband med skogsbruksåtgärder. Den bevarandebiologiska forskningen visar tydligt på vikten av samlat bevarande och samlad hänsyn av spridningsbiologiska skäl (värdetrakter). Förslagen saknar ett landskapsperspektiv, även om konnektivitet nämns, och pekar inte på vilken instans i samhället som skulle kunna stå för det. För att i tillräcklig grad uppnå tillämpning av ett traktperspektiv är länsstyrelsens bedömning att ren frivillighet inte är tillräckligt. De anmälningar om frivilligt skydd som lämnas är för få och avser sällan de trakter där bäst förutsättningar för konnektivitet mellan skogsfragment med höga naturvärden finns. Enskilda har inte en helhetsbild och kan i liten utsträckning ta ansvaret för

helhetsperspektivet, det måste ligga på myndigheterna att värna genom strategiskt arbete.

Miljömålsberedningen bedömer att Skogsstyrelsens informations- och rådgivningsinsatser måste öka i omfattning, vilket länsstyrelsen instämmer i. Detta behov har funnits under lång tid – Statskontoret påtalade behovet 2007 (Rapport Skyddet av Levande skogar 2007:14) – men utvecklingen har snarare varit den motsatta.

Förslag 8.1.1 om att Skogsstyrelsen får i uppdrag att genomföra och samordna rådgivning och information till skogsägare och skogliga tjänstemän om skogsskötsel för ökad tillväxt, kolinlagring och bevarande av biologisk mångfald

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Att ta hänsyn vid avverkning innebär dock generellt sett inte att naturvärden höjs, men att vissa av de värden som fanns innan avverkning finns kvar även efteråt. Länsstyrelsen delar inte bedömningen att rådgivning och information på ett betydande sätt utvecklar biologisk mångfald (sid. 185). Miljömålsberedningen bedömer att användning av främmande trädslag är negativt för biologisk mångfald och att dikesrensning och skyddsdikning utgör risker (sid. 194), vilket länsstyrelsen instämmer i. Länsstyrelsen anser att denna slutsats tydligare bör framgå i de förslag som lämnas på sidorna 179–181, i synnerhet gällande vad Skogsstyrelsens rådgivning bör innefatta.

Förslag 8.2.2 om bidrag för att öka kvävegödslingen av skog

Länsstyrelsen avstyrker förslaget. Ökad kvävegödsling riskerar att generera negativa effekter för skogens biologiska mångfald inklusive försurning samt motverka miljökvalitetsmålet Ingen övergödning. Ökad kvävegödsling bör inte heller vara ett mål för de informationsinsatser som föreslås i avsnitt 8.2.1. Till de negativa sidoeffekterna av skogsgödsling kan nämnas förändrad artsammansättning och minskad artrikedom i markvegetation, försämrade förutsättningar för renbete, förändrad artsammansättning av markens mikroorganismer och negativ påverkan på mykorrhiza-bildande svampar. Skogsgödsling medför även risk för ökad försurning och övergödning av ytvatten. Därtill innebär tillverkning, transport och spridning av skogsgödsel ytterligare klimatpåverkan och konstgödselhantering medverkar även till att den planetära gränsen för användning av kväve överskrids. Länsstyrelsen ser också risk att det föreslagna stödet kan stå i konflikt med dels EU:s statsstödsregler och med Sveriges internationella åtaganden kring utfasning av miljöskadliga

subventioner (Kunming-Montreal-ramverkets åtgärds mål 18 om styrmedel). Eftersom skogsgödsling av skogsbruket redan betraktas som den mest lönsamma investering som kan göras i brukandet så talar det också emot att samhället ska gå in med skattepengar.

9. Förslag om hållbart brukande av jordbruksmark för kolinlagring och biologisk mångfald

Förslag 9.2.2 miljöersättning för odling av vall respektive 9.2.3 om miljöersättning för odling av mellangröda, är positiva för södra Sverige men de gör ingen skillnad i norra Sverige då de inte är tänkta att gälla här. Norröver har vi i stället kompensationsstödet som Länsstyrelsen anser behöver höjas för att gårdar i norr ska få likvärdiga ersättningar som i söder. Ekologisk ersättning bör också justeras så att även vallodling omfattas, vilket är särskilt viktigt för djurlösa växtodlingsgårdar. Global forskning⁴ visar att ekologiskt brukade jordar har högre kolhalt tack vare mer organiskt material och vallodling. Ekologiska gårdar har färre djur och ingen konstgödsel, vilket påtagligt minskar gårdarnas totala växthusgasutsläpp per hektar jämfört med konventionell drift. Om svenskt lantbruk helt gick över till ekologiskt skulle de svenska utsläppen från jordbruket kunna halveras utan nya tekniker⁵. Genom en bättre anpassad ekoersättning skulle Sverige också kunna närma sig EU:s mål om 25 procent ekologisk odling.

10 Förslag om upptag och utsläpp av växthusgaser på bebyggd mark

Länsstyrelsen tillstyrker förslag 10.1 till SLU att utveckla verktyg för att mäta effekter av exploatering på nettoupptaget av växthusgaser. Förslaget kommer dock troligtvis innebära ytterligare en obligatorisk utredning för kommunerna i översiktsplanering och detaljplaneskeden. Eftersom små kommuner ofta inte besitter den här kompetensen är farhågan att konsultkostnaderna ökar. I så fall behöver resurssvagare kommuner kompenseras för detta. Upptag av växthusgaser skulle behöva bli en strategisk fråga och inkorporeras mer och bättre i regionernas miljö(måls)- och utvecklingsarbete. Bra om uppföljningen nationellt kan redovisas nedbrutet per län av Boverket, som en indikator till miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö.

⁴ Se exempelvis [Kolinlagring i jordbruksmark – finns skillnader mellan ekologiska och konventionella jordar?](#) | Ekofakta

⁵ Se rapporten [Lantbruket och klimatet](#), sidan 68 - 69 (vidare källhänvisningar finns)

Förslag 10.2 om begränsning av när torvmark får tas i anspråk för exploatering är bra men behöver förtydligas utifrån vilka parametrar som skall undersökas. I och med den gröna omställningen kan många anse att ett väsentligt samhällsintresse är att bygga ut exempelvis tåginfrastrukturen. Mycket av den infrastruktur som finns i Sverige är byggd på torv. Här skulle en nationell planering behövas för att vägleda övergripande för infrastrukturens utsläppsbelastningar av byggande på torvmark. Länsstyrelsen vill understryka att efterföljande strategiska budgetar hos Trafikverket kommer behöva räkna ut de samhällsekonomiska konsekvenserna, där utsläpp av växthusgaser behöver bli obligatoriska parametrar.

11 Förslag om ökat nettoupptag i träprodukter

Konsumtionen av papper (inklusive kartong) i Sverige har enligt Skogsindustrierna minskat med en tredjedel sedan sekelskiftet⁶, huvudsakligen till följd av digitaliseringen. Om samma utveckling sker i omvärlden bör det ge ett större utrymme att använda mer träråvara till långlivade produkter utan att öka avverkningen. På sidan 293 finns däremot en prognos om motsatt utveckling där massaproducenter ”bedöms öka sin efterfrågan med 3,5 miljoner m³ fram till 2035”. För långsiktigt ökat upptag i långlivade produkter behöver skogsbruket styras så tillgången på skog som kan användas inom den sektorn ökar, alternativt öka efterfrågan genom styrning av marknaden.

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen i avsnittet. Länsstyrelsen vill samtidigt påpeka att många mindre kommuner redan idag har svårt att öka trähusbyggandet av speciellt bostäder. Länsstyrelsen arbetar strategiskt med att främja trähusbyggandet i länet. När det gäller Boverkets uppdrag att främja återbruk av byggmaterial inklusive långlivade träprodukter, är det viktigt att även andra statliga styrmedel såsom energieffektiviseringsstöd samt ROT-avdrag för renoveringar kan utformas så att de omfattas av detta.

12 Förslag om att öka nettoupptaget av koldioxid och gynna biologisk mångfald i våtmark och torvmark

Under 12.1.1 *Utsläppen från dränerade organogena jordar bör minska med minst en miljon ton koldioxidekvivalenter till 2030*, skriver

⁶ <https://www.skogsindustrierna.se/siteassets/bilder-och-dokument/statistik-dokument/svenska/2021/konsumtion-av-papper-travaror-och-biodrivmedel.pdf>

Miljömålsberedningen att det behövs en tydlig inriktning mot att återvåta marker där utsläppsreduktionerna blir så stora som möjligt. Detta inkluderar före detta jordbruksmark som i dag är skogsmark eller jordbruksmark som ligger outnyttjad och troligen inte blir brukad igen. Länsstyrelsen ser ett problem i det att den största delen av den lediga jordbruksmarken finns i norra Sverige, men där återvätning ger mindre klimatnytta. Miljömålsberedningen konstaterar själv i kap 12 att emissionsfaktorn är högre i tempererad skog än boreal, och för boreal skogsmark högre på näringsrik än näringsfattig mark. I Sverige räknas skog belägen söder om Gävleborg, Dalarna och Värmlands län som tempererad. Länsstyrelsen anser att möjlighet till återvätning av torvmark behöver finnas i hela Sverige så att en markägare som vill återvåta mark kan få stöd även om klimatnyttan är något lägre idag men kan bli högre i ett förändrat klimat.

12.1.2 Förslag om ett nytt anslag för finansiering av restaurering och anläggande av våtmarker, inklusive återvätning av torvmarker

Förslaget tillstyrks, men utformningen behöver ses över. Länsstyrelsen ställer sig positiv till förslaget om ett nytt anslag under utgiftsområde 20 (Klimat, miljö och natur). Vi ser däremot ingen fördel i att dela upp anslaget i tre poster. Det är oklart var åtgärder för icke skogsbeklädda myrar hör hemma – i ap. 2 (återvätning av dränerad torvmark för minskade växthusutsläpp) eller ap. 3 (restaurering och anläggning av våtmarker för biologisk mångfald). Ofta har ett projekt både klimat- och biodiversitetsmål. Till exempel – restaurering av rikkärr i skogsmark görs främst för att gynna biologisk mångfald. Det blir onödigt komplicerat ansökningsförfarande i vilken anslagspost insatser ska sökas. Det viktiga är att stödsystemet blir heltäckande och omfattar alla slags våtmarker.

Länsstyrelsen ser också positivt på förslaget att ge länsstyrelsen och Skogsstyrelsen dispositionsrätt över det nya anslaget under utgiftsområde 20. Detta kommer, som miljömålsberedningen skriver, underlätta planering, arbete och äskande av medel.

12.2 Förslag om en förordning om statliga bidrag och ersättningar för åtgärder för att restaurera våtmarker inklusive återvätning av dränerad torvmark

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att statliga bidrag får betalas till privata och offentliga fastighetsägare för åtgärder för att restaurera våtmarker inklusive återvätning av dränerad torvmark.

Detta förutsatt att det ställs krav på genomförandet. Det är viktigt att aktören som söker bidrag för åtgärden genomför den på rätt sätt. Inte bara på så vis att syftet med åtgärden uppnås men även att det utförs med beaktande av de lagar och regler som omgärdar denna verksamhet.

Länsstyrelsen står bakom förslaget om att erbjuda markägare ersättning för återvätning på deras mark. Det är oftast ersättning som krävs för att en mindre markägare ska tycka att en återvätning är motiverad.

12.3 Förslag om att inrätta ett nationellt återvättningsråd

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att tillsätta ett återvättningsråd. Kunskapen om återvätning är bristfällig i Sverige och ett återvättningsråd med en expertgrupp för våtmarker skulle kunna underlätta det nationella övergripande arbetet med återvätning.

12.4 Förslag om en översyn av regler för prövning av vattenverksamhet

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om en ändring så att det endast ska behövas anmälning i stället för tillstånd vid restaurering av våtmarker. Länsstyrelsen delar miljömålsberedningens bedömning att utan förändringar av reglerna för tillståndsprövning och markavvattningsföretag i samband med återvätning är det inte möjligt att återvåta de arealer som krävs för att fram till 2030 minska de rapporterade utsläppen från dränerade organogena marker med en miljon ton koldioxidekvivalenter. Det finns ett behov av översyn av regelverket kring vattenverksamhet.

12.4.2 Förslag om markavvattningsföretag vid återvätning

Länsstyrelsen tillstyrker förslag om undantag på krav på omprövning eller avveckling av markavvattningsföretag så vida det inte längre finns några intressenter kvar i företaget. Är det ett markavvattningsföretag som inte längre nyttjas bör undantag kunna tillämpas. Länsstyrelsen delar Skogsstyrelsens erfarenheter av att undvika restaurering av våtmarksområden vilka omfattas av markavvattningsföretag. Skulle ett undantag från omprövning eller avveckling vara ett alternativ öppnas arealer upp för återvätning i närtid.

Länsstyrelsen önskar även en översyn av strandskyddsdispens vid restaureringar av dikade torvmarker. I vissa fall finns ett naturligt

vattendrag i den dikade marken och i de fallen behöver en ansökan om strandskyddsdispens göras. Detta är en process som tar tid, kräver resurser och skapar osäkerhet i planeringen av en återvätning. Även här bör det finnas ett undantag att tillämpa. Ifall dikesigenläggningen inte bedöms påverka vattendraget negativt anser inte Länsstyrelsen det nödvändigt att ansöka om dispens från strandskyddet.

12.5 Förslag om utfasning av torvutvinning

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om en inskränkning av möjligheterna att söka nya eller förlängda tillstånd för torvtäkt. Däremot ställer vi oss frågande till följande formulering: "Om en täkt av torv kräver tillstånd eller anmälan enligt detta kapitel eller föreskrifter som har meddelats med stöd av kapitlet, får takten inte komma till stånd

1. i en våtmark som utgör en värdefull natur- eller kulturmiljö." (sidan 339).

De flesta av dagens våtmarker är dikade och räknas inte som "värdefulla natur- eller kulturmiljöer". Betyder det att det är tillåtet att ansöka om nytt eller förlängt tillstånd för torvtäkt i en sådan, icke-klassad våtmark?

12.6 Förslag om ändring av miljö kvalitetsmålet Myllrande våtmarker

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om ändring av lydelsen.

12.9 Anläggning och restaurering av våtmarker för att gynna biologisk mångfald

Länsstyrelsen står bakom miljömålsberedningens bedömning att våtmarksåtgärder för att gynna biologisk mångfald tydligare ska fokusera på att restaurera och återskapa naturtyper enligt art- och habitatdirektivet och restaureringsförordningen.

13 Förslag om skydd av natur

Länsstyrelsen konstaterar att den vetenskapliga grunden för skogligt bevarande till stor del finns och att det skulle vara möjligt att rationellt göra de satsningar som behövs för att bevara exempelvis den norrländska tajgan "en gång för alla". Det förutsätter dock, enligt vår mening, att en tydlig satsning i tiden görs, med såväl större

ekonomiska anslag men också en bevarandebiologisk analys för att konkret utröna var i landet skyddet behöver komma till stånd (en sådan analys har länsstyrelsen tidigare föreslagit och att den leds av Artdatabanken).

Utredningen lägger stor vikt vid OECM⁷, men med oklara förutsättningar för att uppfylla de krav som ställs på dessa för att kunna räknas. Det behöver kompletteras med ökad satsning på bland annat långsiktigt områdesskydd som gynnar såväl kolinlagring, bevarande av kollager och biologisk mångfald.

13.1.1 Förslag om prioriteringar i arbetet med att skydda natur

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att Sverige i arbetet med att skydda natur ska prioritera områden med naturtyp enligt restaureringsförordningen och områden med livsmiljöer som kräver bevarande för hotade arter enligt art- och habitatsdirektivet respektive fågeldirektivet.

Länsstyrelsen ser dock inte vinsten i det beredningen för fram kring samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken och eventuella därav följande områdesskydd. Skälet är att förutsättningar för områdesskydd redan idag vanligtvis finns med i bedömningarna av dessa ärenden. Däremot är det sällan som någon form av områdesskydd bedöms lämplig, inte minst på grund av områdenas typiskt sett ringa storlek. Den administrativa process som hör till inrättandet av ett områdesskydd är att betraktas som orimlig i förhållande till områdets ringa storlek. Risker är överhängande att små hänsynsområden, spridda i skogslandskapet skyddas i stället för större, sammanhängande reservatsområden. Myndigheternas strategiska arbete med områdesskydd⁸ för att säkerställa en långsiktig ekologisk funktionalitet och åstadkomma ett effektivare bevarandearbete omintetgörs därmed och resulterar i en än mer fragmenterad skogsmiljö med långt mellan små öar av skog med naturvärden. Det är stick i stäv med vad ekologisk forskning förordar för bevarandearbetet⁹.

⁷ Andra effektiva områdesbaserade bevarandeåtgärder

⁸ RAPPORT 7168 Nationell strategi för formellt skydd av skog – Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens reviderade nationella strategi för formellt skydd av skog, ISBN 978-91-620-7168-4

⁹ Hanski I, Habitat Loss, the Dynamics of Biodiversity, and a Perspective on Conservation AMBIO (2011) 40:248–255

Ref: Det boreala skogslandskapets gröna infrastruktur

Förslag 13.1.2 om två nya anslag för intrångsersättning

Förslaget tillstyrks om tillräckliga resurser tilldelas. Länsstyrelsen anser att förslaget är bra för en ökad tydlighet vad som går till skydd av mark genom ersättning till markägare men anslagen behöver också öka för att öka takten i skyddsarbetet och kunna ersätta markägare i rimlig tid. Nuvarande länsramar som sätts av NV visar redan idag hur stora möjligheter varje län har att betala ut ersättning under ett budgetår varför en renodling av anslaget inte har så stor betydelse. Länsstyrelsen menar vidare att problematiken med ersättning till markägare vid skydd av natur framför allt handlar om brist på tillräckliga medel. Medelstillgången idag räcker inte till att ersätta de markägare som berörs av pågående områdesskydd på Skogsstyrelsen och länsstyrelserna. Länsstyrelsen instämmer därför i Miljömålsberedningen bedömning att det är viktigt att riksdagen anvisar tillräckliga belopp för betalning av intrångsersättning som fastighetsägare har författningsreglerad rätt till så att de inte behöver invänta framtida statsbudgetar för utbetalning av ersättning (även under 14.1.4)

Länsstyrelsen instämmer i beredningens slutsats att punktformiga objekt som många naturminnen i form av enskilda träd svårigen kan rapporteras med areal (13.2.1. Om områden som uppfyller kriterierna för att kunna rapporteras som skyddade områden). Vi blir därför förvånade över förslag 13.1.6 om Göta kanals träd och förslag 13.1.4 Trafikverkets solitära träd anses kunna rapporteras med areal? Vad är skillnaden?

Förslag 13.1.8 om att överenskommelsen mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket från 2010 bör rapporteras som övrig skyddsform (OECM)

Förslaget tillstyrks.

Förslag 13.1.10 om tydligt dokumenterade frivilliga avsättningar

Förslaget tillstyrks. Det är viktigt för att kunna följa utvecklingen och förutsättningarna för biologisk mångfald samt kunna planera naturvårdsinsatser i ett landskapsperspektiv, d v s åstadkomma en grön infrastruktur.

Förslag 13.1.13 om att möjliggöra för fastighetsägare att frivilligt rapportera sina värdefulla områden som OECM och där Länsstyrelsen ska ombesörja rapporteringen till Naturvårdsverket

Förslaget kan endast tillstyrkas om tillräckliga resurser tilldelas Länsstyrelsen. Förslaget anger att fastighetsägaren för sina rapporterade avsättningar i gengäld ska få en bevarandeplan och att det ska göra det attraktivt för markägare att anmäla ett område. På vilket sätt menar beredningen att markägarna finner en bevarandeplan attraktiv? Länsstyrelsen menar att det visserligen förekommer att markägare önskar ett skydd utan krav på betalning, men att den stora lejonparten av markägare framför allt attraheras av ekonomisk ersättning.

Länsstyrelsen anser att det kommer att bli en utmaning att till 2030 få tillräckligt många markägare intresserade för att få ihop en substantiell yta att tillföra målet om 30 % skydd. På 4,5 år, ska det relativt nya begreppet OECM nå ut till många aktörer. Markägaren ska sedan anmäla området genom en frivillig överenskommelse utan någon ersättning och efter det ska områdets gränser redovisas på karta och en förvaltningsplan upprättas för att området ska räknas som ett OECM.

13.2.1 om områden som uppfyller kriterierna för att kunna räknas som skyddade område eller OECM

Länsstyrelsen påpekar att det inte stämmer det som miljömålsberedningen anger att naturvärdena i ett naturvårdsavtal har företrädde i en konfliktsituation (s.413). Naturvårdsavtal regleras av jordbalken och är ett skriftligt civilrättsligt avtal mellan staten eller kommunen och markägaren om vad markägaren ska tillåta och tåla under avtalstiden. Naturvärdena har inget skydd mot exploateringar och borde därför inte räknas som ett skyddat område utan i stället föras till OECM.

13.3.4 om IUCN:s definition av ett skyddat område

Länsstyrelsen anser att IUCN:s definitioner av skyddat område är rimliga, här framgår att för att ett område ska betraktas som skyddat ska naturvärdena fullt ut prioriteras framför annan markanvändning och att sådan annan användning inte ska vara tillåten.

Länsstyrelsen konstaterar att regeringen i flera fall under senare tid där prospekteringsföretag har överklagat beslut om inrättande av naturreservat vars syfte är att bevara gammal naturskog, har undanröjt förbud mot eller tillståndsplikt för prospektering liksom även mineralutvinning. Dessa naturreservat kan alltså inte räknas som strikt skyddade områden och bidra till den delen av målet om 10 % skyddad av landareal. Utifrån bl. a detta borde Sveriges alla

formella skydd analyseras och kategoriseras i skyddat strikt eller som OECM.

14 Förslag om skydd av urskog och gammal skog

14.1.1 Förslag om skydd av urskogar enligt EU:s strategi för biologisk mångfald och gammal skog enligt Sveriges definition av förnybarhetsdirektivet

Länsstyrelsen avstyrker att Sverige endast ska skydda urskogar enligt EU:s strategi för biologisk mångfald och gammal skog enligt Sveriges definition av förnybarhetsdirektivet.

Miljömålsberedningen har valt att gå efter förnybarhetsdirektivet där en ökad användning av förnybara produkter från skogen inte ska innebära att urskog och gammal skog (+ >180 år) får avverkas i det syftet. Begreppet gammal skog tolkas i andra EU-länder inte lika snävt varför det är märkligt att Sverige gjort en annan tolkning vilket försvårar att Sverige så effektivt som möjligt ska kunna uppnå målen inom bland annat Naturrestaureringsförordningen. Länsstyrelsen efterfrågar motivering till varför det valet gjorts av miljömålsberedningen när det uppenbart blir sämre för den biologiska mångfalden i skogen. Förnybarhetsdirektivet anger också att "ej heller skogar med höga naturvärden eller hög biologisk mångfald får avverkas". Länsstyrelsen menar att en definition av dessa skogar behövs skyndsamt för att säkerställa att skogar med höga naturvärden inte avverkas.

Länsstyrelsens bedömning är att ett bevarande av urskogar och gammal skog i enlighet med beredningens förslag är alldeles otillräckligt för att uppnå miljömålet Levande skogar. Därtill är arealerna för små och den konnektivitet som beredningen nämner kommer inte att uppnås. I Västernorrland skulle den möjliga arealen att skydda troligen bli så liten att skyddsarbetet mer eller mindre riskerar att avstanna trots att det finns arealer med naturskog som hyser höga naturvärden och som i ett landskapsperspektiv skulle vara ett värdefullt bidrag för att närma sig de tröskelnivåer som vetenskapen visar behövs för att nå funktionella skydd. Vi menar att om små områden skog skyddas utan att hänsyn tas till landskapsperspektivet riskerar de att ge ett mycket sämre bidrag till att bevara den biologiska mångfalden än om området också valts efter läget i landskapet, till exempel belägenhet i en skoglig

värdeetrakt, även om värdena på beståndsnivå skulle var mycket höga i det enskilda fallet.

Vad gäller konnektivitet anger beredningen på sidan 372 att den liksom representativitet av naturtyper ska beaktas vid urval av områden för skydd. Vidare anges att Natura 2000-nätverket bör göras mer sammanhängande (sid. 425). För att i tillräcklig grad uppnå tillämpning av ett sådant perspektiv är länsstyrelsens bedömning, som även lyfts i kapitel 8, att frivillighet inte fungerar.

Länsstyrelsen vill vidare understryka att restaureringsförordningen är gällande lag, medan EU:s biodiversitetsstrategi med mål till 2030 är ett beslut från kommissionen som inte är juridiskt bindande för medlemsländerna. Länsstyrelsen menar därför att alla skogar som omfattas av icke-försämringskravet i restaureringsförordningen behöver prioriteras i skyddsarbetet, inte bara urskogar och gammal skog.

Förslag 14.1.2 om kartläggning av urskog och gammal skog

Länsstyrelsen varken tillstyrker eller avstyrker förslaget om att endast kartlägga och skydda all urskog och gammal skog till 2030. Förslaget liknar Skogsstyrelsens tidigare nyckelbiotopsinventering (NBI), men med fokus på de allra värdefullaste områdena. Länsstyrelser har idag egna system för att fånga upp värdefull natur och då särskilt skogar med höga naturvärden. För att nå Levande skogar och andra miljömål krävs långsiktiga, samordnade och ekonomiskt hållbara insatser för skogsskydd i ett landskapsperspektiv.

Redan vid införande av miljöbalken och skogspolitiken med jämställda mål för produktion och miljö konstaterades behov av att ha bättre kunskap om naturvärden i skogen.

Nyckelbiotopsinventeringen (NBI) som startade 1993 hade som syfte att ta fram kunskap om var i skogen det finns höga naturvärden. Då konstaterades att enskilda markägare, till skillnad från stora skogsbolag, inte kunde ta fram dylika underlag på egen hand. De dåvarande skogsvårdsstyrelserna fick i uppdrag att genomföra inventeringar på enskilda markägares innehav medan bolagen utförde nyckelbiotopsinventeringarna själva. NBI stoppades emellertid bland annat på grund av indragna medel 2018.

Riksrevisionen konstaterade i en granskningsrapport år 2018 att ett uppdaterat kunskapsunderlag är nödvändigt för att myndigheterna ska kunna arbeta mer strategiskt och minimera den mängd ärenden

om områdesskydd som initieras genom akuta hot vid avverkningsanmälningar. Goda kunskapsunderlag en förutsättning för att öka förutsägbarheten för skogsägarna i arbetet med skydd av skog. Möjligheter finns för ett samlat genomförande av det skogliga skyddet och bevarandet åtminstone för delar av skogsmarken i Västernorrland men också i landet. En sådan satsning bedömer vi krävs för att nå Levande skogar och andra miljömål. Det behövs mer stabila förutsättningar än tidigare ryckighet i satsningar på kunskapsunderlag om det ska bli användbart för såväl markägare som myndigheter.

Förslag 14.1.4 om ersättning vid skydd av urskog och gammal skog

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget men bedömer att det, behöver modifieras eller utredas närmare. Länsstyrelsen påpekar att när det gäller ersättningsmark, som beredningen föreslår att privata markägare ska kunna välja som ersättningsform, har det under åren visat sig vara mycket svårt att ge markägare den möjligheten så som förhållandena är i Västernorrlands län. En sådan markersättning är i många fall beroende av trepartsbyten där länets två stora skogsbolag förmedlar mark mellan staten och det privata markägarna. Statligt ägd skogsmark finns det mycket lite av i länet och skogsbolagen har visat måttligt intresse att bistå trepartsbyten. Staten har inte heller pressat skogsbolagen kring detta, vilket hade varit möjligt.

Att skydda urskog och gammal skog innebär precis som miljömålsberedningen bedömer att endast en delmängd av naturskogarna får skydd. Eftersom urskog och gammal skog bidrar med små arealer erhålls begränsade synergieffekter med kolinlagring vilket hade kunnat vara fallet om urskog och naturskog skyddas eftersom större arealer och yngre skogar än + >180 år som lagrar in mer kol hade kommit med. Miljömålsberedningen konstaterar själv under förslag 14.1.5 att Urskogar och gammal skog ger ett försumbart bidrag till Sveriges åtaganden enligt LULUCF förordningen

15 Förslag om förvaltning av skyddade områden

Länsstyrelser tillstyrker förslag 15.1.1 om nya etappmål för skötsel och restaurering i skyddade områden, men önskar göra några medskick.

Beredningen föreslår etappmål med lydelsen att ”Alla formellt skyddade områden ska senast 2030 förvaltas genom naturvårdande skötsel eller ett aktivt beslut om fri utveckling, så att de inte förlorar de naturvärden de syftar till att bevara.”

Under dagens förhållanden kommer dock sannolikt vissa reservat att förlora arter över tid (utdöendeskuld) trots aktiva beslut om skötsel eller fri utveckling. Det beror dels på att omgivande utarmade landskap förhindrar nykolonisering av arter, dels på att vissa miljöer inte nyskapas i tillräcklig omfattning (exempelvis. vissa lövträdsmiljöer). Länsstyrelsen ser att det behövs en analys av vad som krävs för att uppnå miljömålen om bevarande och därefter att adekvata åtgärder vidtas. Det krävs restaureringar och ändrat skogsbruk, eftersom det inte räcker med detaljhänsyn vid avverkning. Även om åtgärdsbehoven i form av skötsel och restaurering inom de skyddade områden finns så utgör de skyddade områden endast en bråkdel av den totala ytan av olika naturtyper. I Västernorrland är 1,9% av skogsarealen formellt skyddad. Det är därför inte främst de skyddade områdena som behöver restaureras för att vända den negativa trenden för naturtyper och arter, det är i det omgivande landskapet som restaurering också behöver komma till stånd. Detta är något som Länsstyrelsen återkommande har konstaterat i den regionala miljömålsuppföljningen. Förlust och fragmentering av kontinuitetsskogar har gått långt i stora delar av skogslandskapet och i Västernorrland avverkas alltjämt gamla skogar som sannolikt aldrig tidigare varit kalavverkade. För en fungerande grön infrastruktur är det nödvändigt att naturvårdsåtgärder i större utsträckning skapar långsiktigt funktionella nätverk med värdefulla livsmiljöer. Omfattande restaureringsåtgärder krävs utöver ett utökat bevarande av befintlig skog med höga naturvärden.¹⁰

Beredningen föreslår också etappmål med lydelsen att ”All mark inom statligt skyddade områden som är möjlig att restaurera till naturtyp enligt art- och habitatdirektivet ska vara restaurerad till naturtyp, eller sådan restaurering ska vara påbörjad, senast 2030”. Detta är orealistiskt, inte minst då många restaureringsåtgärder (till exempel bränning av tallmiljöer) har en kort säsong och är arbetsintensivt samt väderberoende. Detta kräver också relativt stora insatser (särskilt som resurserna ska prioriteras till odlingslandskapet; se kap 16).

¹⁰ [Regional årlig uppföljning av miljömålen 2024 Västernorrlands län](#)

Förslag 15.1.2 om medel för skötsel av natur inom formellt skyddade områden

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Länsstyrelsen anser att det är bra med resursförstärkning till restaurering men anslaget bör öka succesivt då det är svårt att snabbt öka verksamheten på kort sikt. Det finns helt enkelt inte de personalresurserna i dagsläget att hantera en sådan snabb ökning. Det är också orimligt att tro att man efter 2030 kan sänka anslagen för restaurering inom skyddade områden.

Om vi ska ha som ambition att fortsätta finansiera restaurering av skyddade områden genom LIFE-medel behöver regeringen ge länsstyrelserna löpande möjlighet att föreslå nya områden till Natura 2000.

Förslag 15.1.4 om att Uppdatera inaktuella skötselplaner och bevarandeplaner och ta fram det som saknas

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Länsstyrelsens erfarenhet är att en revidering av en äldre skötselplan ofta leder till att även beslutet bedöms behöva revideras. Inaktuella skötselplaner har ofta icke ändamålsenliga beslut. Vid revidering av skötselplaner måste det därför finnas både resurser och en tydlig rättslig process för att uppdatera undermåliga reservatsbeslut utan att försvaga skyddsstatusen. Till exempel där det ofta står "fri utveckling" i besluten men där reservatet bör skötas för att gynna biologisk mångfald.

Förslag 15.1.7 om att statliga naturreservat och nationalparker ska bli mer tillgängliga för friluftslivet

Länsstyrelsen tillstyrker miljömålsberedningen förslag om att anslaget till friluftslivsarbete i skyddade områden (anslag 1:3) behöver öka med 150 miljoner kronor per år men anser att det är fortsatt otillräckligt för att klara dagens ambitionsnivå kring tillgängliggörande och skötsel i skyddade områden.

16 Förslag om restaurering av natur

Länsstyrelsen tillstyrker förslag om nya etappmål för restaurering (16.1.1), respektive etappmål om vilda pollinatörer (16.1.2).

Miljömålsberedningen bedömer att förslag bör prioritera odlingslandskapet framför skogsmark; "Att fler förslag berör odlingslandskapet än skogsmark förklaras även av att

förändringsförloppet är snabbare i odlingslandskapet, med exempelvis hög takt i igenväxningen, vilket enligt Miljömålsberedningens bedömning innebär att restaurering där bör prioriteras.” (sidan 482). Detta är sannolikt korrekt men man bör ändå öka takten i restaurering av annan mark så som skogsmark. Vi vet till exempel att tallmiljöer kräver bränning, sumpskogar måste återvätas och att skogsbete kan vara en bra åtgärd för att gynna den biologiska mångfalden och skapa en konnektivitet mellan brukade marker och skogen. Beredningen bedömer att för skogsmark bör prioriteringen snarare vara att skydda skogsområden med höga naturvärden så att dessa inte går förlorade, eftersom det i bästa fall tar väldigt lång tid att återställa dessa miljöer. Länsstyrelsen önskar i sammanhanget ånyo lyfta bedömningen att om de områden med högsta naturvärdena som också är spridningsbiologiskt mest lämpligt belägna väljs så fungerar det inte genom strikt frivillighet.

16.1.3 Uppdrag åt Naturvårdsverket att utveckla åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Beredningen föreslår att restaurering av naturtyper ska införlivas i arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter. Länsstyrelsens bedömning är att detta sannolikt kommer att kräva nya områdesskydd och kosta pengar. En sådan ansats sannolikt också bli grunden för de syntesprogram som tidigare har diskuterats, där flera åtgärdsprogram som rör samma eller liknande naturtyper förs samman. Det skulle kunna reda ut de motsättningar som ibland kan finnas mellan olika åtgärdsprogram och effektivisera förvaltningen av naturskyddade områden. Hantering av invasiva främmande arter fastslås också som en del i restaureringsarbetet. Åtgärder mot invasiva arter kräver återkommande insatser och långsiktig finansiering för att vara effektiva. Inom ramen för dessa åtgärdsprogram finns sammantaget stor erfarenhet av att genomföra åtgärder i dialog med markägare, men arbetet försvåras av otillräckliga och ofta mycket varierande resurser.

16.1.5 Uppdrag till länsstyrelserna att genomföra och samordna rådgivning om naturrestaurering

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget men påminner om att det behövs resurser till länsstyrelserna för detta uppdrag som handlar om att genomföra och samordna rådgivning om naturrestaurering under perioden 2026–2030.

16.1.6 En satsning på restaurering och hävd av ängs- och betesmarker

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget men föreslår i stället att ersättning för myrslåtter ska ingå i förslaget om ett nytt anslag under utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur. Miljömålsberedningen föreslår att ersättning för myrslåtter, hamling och bränning av ljunghed återinförs i den innevarande och kommande strategiska planen till CAP. Om länsstyrelsen ska bli ansvarig myndighet för att handlägga ansökningar och besluta om statliga bidrag för restaurering och anläggning av våtmarker och återvätning av dränerad organogen jordbruksmark, bör även miljöstödet för slåtter ingå i det nya anslaget då detta underlättar målet om ett samlat och förenklat våtmarksstöd (både CAP ersättning till markägare och utgiftsområde 20 parallellt).

Bristen på betesdjur omnämns på flera ställen i SOU:n, men endast när det gäller biologisk mångfald. Länsstyrelsen efterfrågar perspektiv på kolinlagring via adaptiv betesdrift; tjugo procent av svenskt nötkött bidrar inte till miljö- och klimatnytta i markerna, då djuren har stått uppstallade. Utedrift främjar både mer hållbar kolinlagring, försörjningsberedskap och djurvälstånd¹¹.

Länsstyrelsen tillstyrker förslag 16.1.7 om införande av ersättning för anläggning och skötsel av landskapselement som gynnar hög biologisk mångfald i odlingslandskapet.

Länsstyrelsen tillstyrker förslag 16.1.8 om borttagande av återbeskogningsplikten i skogsmark inom 25 meter från jordbruksmark för skapandet av brynmiljöer. Det är positivt med ökade möjligheter att skapa övergångszoner mellan skog och odlad mark då många arter är knutna till dessa miljöer.

17 Förslag om minimal förlust av biologisk mångfald

Länsstyrelsen tillstyrker föreslagen ändring av etappmålet om grönpelaner (17.2.1). Länsstyrelsen vill dock påpeka vikten av tillgång till tillförlitliga underlag och data för att kunna följa upp etappmålet. Det är essentiellt att resurser tillsätts med tydlig styrning som säkrar underlag av god kvalitet till den årliga regionala måluppföljningen. Det vore i sammanhanget bra med lagstiftning

¹¹¹¹ [Hållbar betesbaserad köttproduktion - Delprojekt inom "Ökad helhetssyn kring hållbar livsmedelsproduktion"](#)

som styr bort från exploatering som försämrar möjligheterna att nå etappmålet. En planeringsbaserad riksintresseavvägning, likt den som sker i dag inom den statliga havsplaneringen, skulle kunna vara en förebild. Även här är dock bristen på resurser hos länsstyrelserna så stor att det framåtsyftande arbetet att löpande analysera befintliga områden och föreslå nya områden, såsom lagstiftningen avser, inte bedrivs i praktiken. Detta har synliggjorts både i genomförd översyn för riksintresse för områden för kulturmiljövården samt pågående översyn över riksintresse friluftsliv.

Länsstyrelsen tillstyrker förslag 17.2.3 om att SLU ska ta fram ett system för inrapportering av områden med höga naturvärden. Länsstyrelsen undrar samtidigt hur det står sig i förhållande till att nyckelbiotoper inte längre registreras av Skogsstyrelsen? Jämför med vår synpunkt kring ryckighet i bevarandearbetet under kapitel 14 ovan.

Miljömålsberedningens slutsats är att skogsbruksåtgärder såsom slutavverkning, röjning och gallring i många fall skulle innebära en avsevärd försämring av naturtypen västlig taiga. Att då fortsatt avverka oskyddade naturskogar kommer att få stora konsekvenser för ickeförsämringskravet av naturtypen västlig taiga i restaureringsförordningen. Det saknas idag data för att bedöma flera av de trender för arter och naturtyper som restaureringsförordningen ställer krav på att de ska vara positiva. För att detta ska kunna följas upp behövs mer resurser till nationell och regional miljöövervakning.

18 Förslagets bidrag till de nationella miljömålen, Agenda 2030 och åtgärds mål i Kunming-Montreal-ramverket

Miljömålsberedningens uppdrag är enligt regeringen att utarbeta underlag om hur miljö kvalitetsmålen kan nås. Syftet är att nå en bred politisk samsyn inom prioriterade områden inom miljöpolitiken som kräver politiska avvägningar. En sådan samsyn är nödvändig för att åstadkomma den samhällsomställning som krävs för att nå målen.

Länsstyrelsen anser att Miljömålsberedningen varken föreslår tillräckliga åtgärder för att leva upp till åtaganden inom EU:s strategi

för biologisk mångfald eller till åtaganden till år 2030 för upptag och utsläpp av växthusgaser inom markanvändningssektorn (LULUCF-förordningen) samt ej heller för att nå generationsmålet och de svenska miljökvalitetsmålen.

Måluppfyllnad för både biologisk mångfald och upptag av klimatgaser i förslaget bygger till stora delar på frivilliga åtgärder. Länsstyrelsen anser att det är ytterst osäkert att målen kommer att nås till 2030 med frivillighet som grund.

Kapitel 19. Konsekvensanalys

Sid 583. Miljömålsberedningen bedömer att statens utgifter för ersättning till markägare för skydd av urskog och gammal skog medför en marginell kostnadsökning ”eftersom arealen funktionella skyddsområden med urskog och gammal skog bedöms vara liten” Om naturskogar istället för gammal skog skyddades i enlighet med Kuning-Montreal ramverket och EUs strategi för biologisk mångfald skulle det innebära ökade kostnader för staten men också ökad möjlighet att vända den nedåtgående trenden vad gäller bevarandestatus för skogliga naturtyper och den biologiska mångfalden i skog. En konsekvensanalys borde rimligen redogöra för båda alternativen i fråga om kostnader och måluppfyllelse för biologisk mångfald.

Sid 584. Miljömålsberedningen redogör för att statens utgifter för förvaltning av formellt skyddade områden medför utgifter och säger sedan att ”Om skötsel utförs på denna nivå under fem år kan beloppen därefter sjunka”. Länsstyrelsen vill vara tydliga med att förvaltningsbehoven som exempelvis naturvårdande skötsel för att gynna och upprätthålla biologisk mångfald av exempelvis hävdade marker eller i brandpräglade skogar inte kommer att upphöra eller minska efter 2030.

De som medverkat i beslutet

I beredningen av ärendet har följande medarbetare medverkat: jordbrukshandläggare Anna Tjell, miljöhandläggare Per Molin, miljöhandläggare Annika Carlsson, naturvårdshandläggare Anna-Maria Eriksson, naturvårdare John Granbo, naturvårdshandläggare Frida Afzelius, biolog Pekka Bader, planhandläggare Karin Hermans, energi- och klimatstrateg Moa Sving Gustafsson, samt enhetschef för Enheten för Skyddad natur Per Sander.

Beslutet har fattats av länsråd Daniel Gustafsson med miljömålssamordnare Rebecka Bjurhall som föredragande.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post vasternorrland@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Västernorrland, 871 86 Härnösand, eller ring vår växel 0611-34 90 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/vasternorrland.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på Länsstyrelsens webbplats:
www.lansstyrelsen.se/vasternorrland/personuppgifter